

Í staðin fyri at hoyra og grundgeva, so verður alt ov ofta krógvað. Tað er eitt sjúkutekin við okkara fyrisiting, sum í 20 ár hevur havt lógarskyldu at grundgeva fyri øllum, ið verður gjørt. Tað sigur Kári á Rógvi, lektari í lögfrøði og rithøvundur til bók um fyrisitingarlógina

Jón Brian Hvidtfeldt

-Samstarvstrupulleikar er ein saklig orsök til at siga fólki úr starvi. Men grundgevingarnar mugu vera í lagi. Tað sigur Kári á Rógvi, lektari í lögfrøði, sum í sínum dagliga starvi á Fróðskaparsetrinum undirvísir í, hvussu føroyska fyrisitingarlógin skal tulkast og brúkast.

Aktuella málið um nú fyrrverandi stjóran á ALS er eitt klassiskt dømi um, hvussu fyrisitingarlógin ikki skal brúkast, heldur Kári á Rógvi.

- Man klárar ikki at seta orð á, hvat avgerðin er bygd á. Í staðin verður lagt út eitt roykslør, ið einki atlit tekur til kravið hjá almenninginum um at fáa innlit í avgerðirnar og hvussu tær verða tiknar.

Til ber ikki bert at siga, at "vit hava gjørt eina meting," fyrisitingarlig meting skal byggja á saklig atlit, sum skulu kunna nevast og síggjast aftur í staðfestum ítøkiligum umstøðum. Meting er ikki nakað, sum tú kennir á tær,

meting kemur fram við "millumrokningum," sum juristar kalla saklig atlit.

Kári á Rógvi sipar til grundleggjandi útgangsstøði undir okkara fyrisiting, nevniliga bæði at einstaklingurin í málinum skal fáa rætta viðferð og almenningurin skal fáa innlit í alt, sum fyriferst.

- Er eitt stýri ónøgt við sín almenna stjóra, eitt nú av samstarvstrupulleikum, so er kravið at hoyra partarnar og grundgeva fyri avgerðini, um stjórin skal sigast úr starvi. Tað nyttar einki at krógvast veruleikan og í staðin royna at uppfinna ein nýggjan og oftast penari veruleika, sigur Kári á Rógvi og heldur fram:

- Vit síggja ofta, at almennir arbeidsgevarar villast í slíkum stöðum. Í ALS-málinum var fyrst ein stöð, og síðani var stöðan ein heilt onnur. Eftir stendur almennigurin spyrjandi um, hvat nú vendir upp og niður í málinum.

Meting krevur grundgeving

Tað fellur Kára á Rógvi fyri bróstið, ferð eftir ferð at hoyra fólki við ábyrgd av almennum stovnum tosa um, at "vit hava gjørt eina meting."

- Og so steðgar argumentationin har. Einku meira kemur á borðið. Síðstu 20 árini hava vit havt eina lógarásetta skyldu at grundgeva, hví metingin nú bleiv henda ella handa, sigur Kári á Rógvi og sipar til fyrisitingarlógina frá 1993.

- Vit duga eftir øllum at døma ikki at seta orð á, hvat avgerðirnar byggja á. Tað er eitt eyðkenni fyri eina fyrisiting, sum ikki hevur fingið fyrisitingarlógina og innlitslógina inn í blóðið. Tvær lógir, ið eru natúrligir grundarsteinar undir allari fyrisitingini.

Brúka ikki amboðini

Í aktuella málinum um nú fyrrverandi stjóran á ALS er komið undan kavi, at ALS-stýrið valdi at gera semju,

fráfaringaravtalu, við Ernst Jacobsen fyri at sleppa undan eini slítandi uppsagnartilgongd.

- Hetta er í sjálvum sær í lagi. Hægstirættur hevur góðkent, at slíkar avtalur verða gjørdar, um staðfest er, at partarnir ikki kunnu samstarva, men annars at viðkomandi ikki hevur gjørt nakað revsivert ella so grundleggjandi galið, at viðkomandi skal agarevsast. Tá ið hetta bara ikki er tann rætti stjórin longur, so er sakligt at velja avtalaða fráferð heldur enn at fara undir formliga uppsøgn, har viðkomandi kortini ongan kjans hevur, tí hann kann ikki undir partshoyringini sannføra nevndina um, at samstarvi kann fáast at rigga aftur, sigur Kári á Rógvi og heldur fram:

- Men slík avtala má ikki goymast við orðingum um, at "alt er í lagi" og so aftaná føra til eitt reint karaktermóð, har sagt verður at "hann er óalítandi og óbrúkiligur."

Kári á Rógvi leggur dent á,

at ein slík avtala skal grundgevast sum er.

- Fortel tá almenninginum, at viðkomandi er dugnaligur og hevur fakligar førleikar, men vit kunnu ikki saman, tí fara vit hvør til sítt undir eina skipaðari tilgongd, har vit sum frægast skipa yvirgongdina frá einum stjóra til annan.

Kári á Rógvi ger samanberingina við ítrótt:

- Har duga tey at siga, hesin venjarin er dugir fót-bólt, men er ikki longur tann rætti fyri okkum í Huldúvík, tí finna vit okkum nú ein annan. Tann frákoyrði kann so vísa seg at vera tann rætti hjá einum øðrum liði.

Setanarsáttmálin hjá Ernst Jacobsen vísir til ásetingarnar í lógini um starvsmenn, skuldi talan verið um uppsøgn. Tann lógin tryggjar fólki uppsagnartíð úr trimum upp í seks mánaðir, alt eftir hvussu leingi tey hava verið í starvi. Í sama setanarsáttmála er harafturat ein áseting um gerðarætt, ið skal brúkast í samband

við ósemjur millum stjóra og arbeidsgevaran, sum er ALS-stýrið. Har stendur at "allar ósemjur partanna millum í sambandi við starvsviðurskiftini eftir hesum sáttmála skulu fyrst og fremst loysast við samráðingum. Kunnu partarnir ikki semjast, verður ósemjan avgjørd av gerðarætti."

Her eru sostatt fleiri amboð at nýta í samband við eina møgulega ósemju partanna millum. Kortini endaði málið sum kunnugt øðrvísi.

- Mannagongdir eru har fyri at verða brúktar. Ofta síggja vit tó sonevnda "procesfordrejning," at man sleppur sær undan manngongdum, man hveppist við at brúka røttu amboðini, sigur Kári á Rógvi og vísir enn einaferð á, at uppsagnartilgongdin er til fyri at fáa grundgevingarnar uppá pláss.

Er ivi um uppsagnartíð og treytir, so er at siga sum er – samstarvið endar og vit taka